



Godkännandehandling September 2023

**DELREGIONAL
UTVECKLINGSPLAN FÖR
ARLANDAREGIONEN –
bilaga för hållbarhetsmål**

Arlandaregionens delregionala utvecklingsplan tar utgångspunkt från kommunernas översiktsplaner och Swedavias långsiktiga planering. Den manifesterar Arlandaregionens ambitioner och möjligheter till hållbar utveckling och är ett ställningstagande mellan parterna för den önskade utvecklingen. Planen är också ett gemensamt underlag för vidare dialog, samverkan och koordinering i den regionala planeringen i Stockholms och Uppsala län respektive i den nationella- och regionala transportinfrastrukturplaneringen.

Detta är en bilaga till delregional utvecklingsplan för Arlandaregionen med bakgrund och förklaring till de för planen relevanta hållbarhetsmålen.

För att uppnå målen arbetar varje part enskilt och tillsammans med andra i sina ordinarie verksamheter. En annan del av arbetet innebär en aktiv påverkan i regionala- och nationella arbeten.

Hållbarhetsmål för hela Arlandaregionen

Inom Arlandaregionen råder planeringsförutsättningar och utmaningar som till stor del skapas av Arlanda flygplats som samtidigt är grunden för tillväxt i Arlandaregionen, något som gynnar hela regionen samt övriga Sverige.

En grundförutsättning för hållbar utveckling i Arlandaregionen är att tillväxten sker på ett sätt som balanserar de sociala, ekonomiska och ekologiska aspekterna utifrån ett långsiktigt perspektiv.

Målen nedan har valts för att de svarar på globala målen, miljömål och målen från Regional utvecklingsplan för Stockholm (RUFSS). De är grupperade i ekonomiskt, socialt och ekologiskt perspektiv.

I den delregionala utvecklingsplanen räknas de relevanta målen upp under respektive kapitel.

Ekologisk hållbarhet:

- o Samhällen anpassade för förändrat klimat
- o Ekologisk balans i vattenmiljöer
- o Minskad klimatpåverkan genom infrastrukturinvesteringar och ett fossilfritt flyg i Sverige
- o Förbättra grön infrastruktur, till exempel genom att anlägga viltpassager och ekodukter vid större sammanhängande naturområden

Social hållbarhet:

- o Tillgänglig och väl fungerande kollektivtrafik

- o Gestaltade trygga livsmiljöer
- o Samhällen utformade för ett gott liv med god hälsa och med god tillgång till en diversifierad arbetsmarknad
- o Minskade barriäreffekter

Ekonomisk hållbarhet:

- o Kostnadseffektiv och diversifierad infrastruktur till och från Arlanda flygplats
- o Etablera en effektiv laddinfrastruktur för person- och godstrafik
- o Effektiviserad godshantering och omlastning mellan trafikslagen
- o Utvecklat samarbete mellan FoU, flygnäringen och Arlandaregionen
- o Skapa företagsklimat som gynnar nystartade företag kopplade till flygnäringen.

Uppföljning av tidigare mål

Den delregionala utvecklingsplanen har i en tidigare version enbart utgått från Sveriges miljömål.

- *Begränsad klimatpåverkan, levande sjöar och vattendrag, god bebyggd miljö* utgick från utmaningar som skapas av Stockholm Arlanda Airport eftersom den har en avgörande inverkan på Arlandaregionen.
- *Ett rikt växt- och djurliv* valdes för att skapa en helhetssyn kring den biologiska mångfalden. Flygplatsen genomför redan idag åtgärder som gynnar biologisk mångfald, och ytterligare balans kan uppnås och ekologiskt kompenserande åtgärder kan ske i hela Arlandaregionen när inte natur går att spara eller utveckla i flygplatsens omedelbara närhet.

Nedan följer en uppföljning från den delregionala utvecklingsplanen från 2016.

Av de 11 miljö kvalitetsmål som gäller för länen bedöms inte något vara möjligt att nå till år 2030 med idag beslutade eller planerade åtgärder. (*RUS, regional utveckling i samverkan i miljömålssystemet*).

- Stockholms läns största utmaning i miljömålsarbetet är att nå miljömålen samtidigt som befolkningen växer och behovet av bostäder och infrastruktur ökar. Viktiga åtgärdsområden är hälsa, markanvändning, resurshushållning och den byggda miljön. <https://www.rus.se/regional-arlig-uppfoljning/stockholms-lan/>.

- Uppsala län konstaterar fortsatt förlorad biologisk mångfald och fortsatt negativ utveckling för målen *Ingen övergödning* och *Ett rikt växt- och djurliv*. Åtgärdstakten för att nå målen behöver öka och ett långsiktigt och kontinuerligt åtgärdsarbete är avgörande för att vända utvecklingstrenden för miljökvalitets-målen.
(<https://www.rus.se/regional-arlig-uppfoljning/uppsala-lan/>)

Miljömål blir hållbarhetsmål genom tillägg

För att kunna hantera utmaningar som till exempel dagvatten, klimatanpassning, utsläpp av partiklar och skadliga ämnen, klimatutsläpp, framkomlighet och redundans inom Arlandaregionen är det inte enbart relevantt att arbeta med Sveriges miljömål. Det krävs ett breddare angreppssätt eftersom utmaningarna är större än enbart miljöfrågor. Dagens hållbarhetsarbete utgår från att de tre dimensionerna ekologiskt, ekonomiskt och social hållbarhet inte är delbara. Därför adderas några av de globala delmålen i planen.

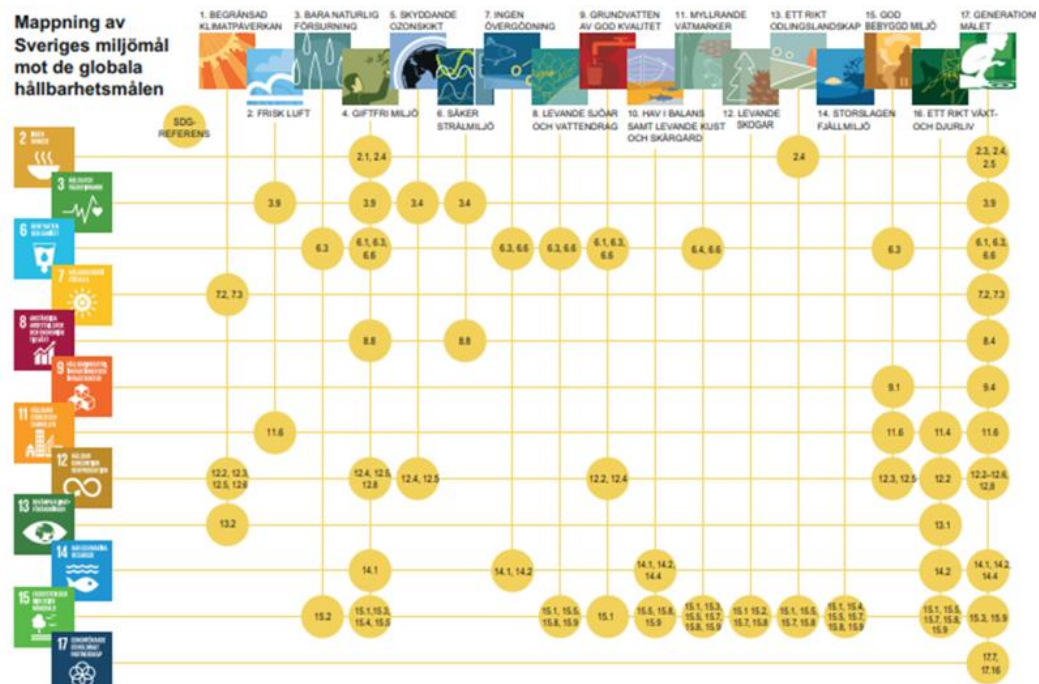
För att skapa ett hållbarhetsarbete som går att följa i tid och i de olika kommunala översiktsplanerna fortsätter planen att ha både de tidigare utvalda målen från Sveriges miljömål men lägger till delmål från de globala målen för 4. *God utbildning*, 7. *Hållbar energi*, 8. *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* samt 17. *Genomförande och globalt partnerskap*. Därtill adderas några av delmålen till för 11. *God bebyggd miljö* eftersom de täcker klimatanpassning och behovet av regional planering. Även delmål från mål 13. *Bekämpa klimatförändringarna* har lagts till för att komplettera överlappning med några av Sveriges miljömål och samtidigt göra planens hållbarhetsmål relevanta och fånga in syftet med klimatanpassningsåtgärderna.

Motivering för tillägget av globala mål

De tidigare målen som utgick från Sveriges miljömål, saknar mål som kan ligga till grund för helhetsbedömningar utifrån de tre perspektiven: miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet.

Det är främst inom ekonomisk och social hållbarhet Stockholm Arlanda Airports positiva inflytande märks. Att enbart använda sig av miljömålen ger därför inte en rättvisande bild för Arlandaregionen där flygplatsen har stor påverkan.

Se korrelationstabellen nedan mellan Sveriges miljömål och de globala målens delmål för närmare beskrivning av hur målen sammanfaller eller kompletterar varandra. Notera samtidigt att de globala målen *Ingen fattigdom*, *God utbildning*, *Jämställdhet*, *Minskad ojämlikhet* samt *Fredliga och inkluderande samhällen* saknar motsvarigheter i Sveriges miljömål.



Källa: www.sverigesmiljomal.se

Genomgång av relevanta globala mål i den delregionala utvecklingsplanen

Under framtagandet av Arlandaregionens hållbarhetsmål, har följande globala delmål använts:

Mål 4 God utbildning för alla

Delmål 4.3 - *Lika tillgång till yrkesutbildning och högre utbildning av god kvalitet*

Inom Arlandaregionen finns utbildningar som drar fördel av närheten till Stockholm Arlanda Airport. Läget invid Sveriges viktigaste flygplats bör kunna leda till utveckling av andra typer av högre utbildningscentra som kombinerar nyttan av två stora universitet och en internationell flygplats.

Mål 7 Hållbar energi för alla

Delmål 7.1-2- *Tillgång till modern energi för alla och öka andelen förnybarenergi i världen.*

Swedavia arbetar med strategiska miljömål som innebär att allt flyg i Sverige ska vara fossilfritt 2045.

Delmål 7.3 – *fördubbla ökning av energieffektivitet.*

Stockholm Arlanda Airport är klimacertifierat och används som ett ledande exempel på att nå fossilfrihet i egen verksamhet.

Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Delmål 8.2 - Främja ekonomisk produktivitet genom diversifiering, teknisk innovation och uppgradering.

Stockholm Arlanda Airports kommunikationer till både Stockholm och Uppsala ger utmärkta förutsättningar för ett starkt och diversifierat näringsliv, god tillgång till utbildning och attraktivt boende inom regionen. Det finns möjlighet att samarbeta för att skapa innovationscentra och branschkluster som drar fördel av områdets närbarhet och utvecklingspotential.

Delmål 8.3 Främja politik för nya arbetstillfällen och ökad företagsamhet.

Investering i utökad och förbättrad kollektivtrafik och bättre närbarhet till Stockholm Arlanda Airport uppfyller delmålet, vars syfte är att den politik som förs ska vara utvecklingsinriktad och stötta produktiv verksamhet, företagande, kreativitet och innovation samt uppmuntra att mikroföretag liksom små och medelstora företag växer och blir en del av den formella ekonomin.

Delmål 8.6 - Främja ungas anställning, utbildning och praktik.

Arlanda har många typer av instegsjobb och tillgång till arbetsmarknader i två regioner. Gymnasier har utbildningar förlagda på flygplatsen.

Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna

Delmålen 13.1 Stärkt motståndskraft mot och anpassningsförmåga till klimatrelaterade katastrofer, samt 13.2 Integrera åtgärder mot klimatförändringar i politik och planering, och delmål 11.5 Mildra de negativa effekterna av naturkatastrofer, är redan på gång i alla kommuners översikts- och detaljplanering sedan klimatanpassningskrav har införts i plan- och bygglagen.

Mål 11 God bebyggd miljö

Samtliga delmål genomförs genom kommunernas översiktsplanering.

Värda att notera är bland andra:

Delmål 11.A - Främja nationell och regional utvecklingsplanering. Den delregionala utvecklingsplanen för Arlandaregionen är precis den typ av dokument som efterfrågas i detta delmål.

Delmål 11.1 - Säkra bostäder till överkomlig kostnad. Samtliga kommuner i både Uppsala och Stockholm län arbetar med denna fråga. I ytterkranskommuner som Knivsta, Sigtuna, Vallentuna och Upplands Väsby finns förutsättningar för alla typer av bostäder.

Delmål 11.2 - *Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla.* Samtliga Arlandakommuner och Stockholm Arlanda Airport har bättre transportförbindelser till och från Arlanda och inom och mellan kommunerna högt upp på dagordningen. Syftet med den delregionala utvecklingsplanen är att förbättra kommunikationer, redundans och restider till och inom regionen. Ett mål för regionen måste vara att få bättre kommunikation mellan Arlanda och nordostkommunerna.

Delmål 11.7 - *Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla.* Miljöbalken ålägger kommunerna att peka ut stora sammanhängande natur- och friluftsområden. Kring flygplatsen finns några särskilt värdefulla som är värda att peka ut: Vidbo, Lunsen, Markim-Orkesta, Runsahalvön, samt flera naturreservat.